

6410209 ΕΥΡΩΠΗ, ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ (18^{ος}-21^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	6410209	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	-
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ευρώπη, φεμινισμοί και φεμινιστικά κινήματα (18ος-21ος αιώνας)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (ΜΥΕ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Γαλλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL706/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση: • να κατανοούν την ιστορική διαμόρφωση των φεμινιστικών ιδεών, διεκδικήσεων και κινήματων στην Ευρώπη από τα τέλη του 18ου έως τον 21ο αιώνα· • να αναγνωρίζουν την ιστορικότητα βασικών εννοιών, όπως φύλο, φεμινισμός/οί, πολιτειότητα, ισότητα, διαφορά, διατομεακότητα, δικαιώματα και έμφυλη βία· • να εξηγούν τη σχέση ανάμεσα στις φεμινιστικές διεκδικήσεις και στις ευρύτερες πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές μεταβολές της νεωτερικής και σύγχρονης Ευρώπης· • να αναλύουν τον έμφυλο χαρακτήρα της πολιτειότητας μέσα από τις διεκδικήσεις για εκπαίδευση, εργασία, αστικά και πολιτικά δικαιώματα και συμμετοχή στον δημόσιο χώρο· • να διακρίνουν τις βασικές φάσεις, μορφές και ρεύματα των ευρωπαϊκών φεμινισμών, από τις πρώιμες διεκδικήσεις και τα οργανωμένα κινήματα του 19ου αιώνα έως το δεύτερο κύμα, τις σπουδές φύλου και τις σύγχρονες διατομεακές προσεγγίσεις· • να εξετάζουν τη σχέση των φεμινιστικών κινήματων με άλλα κοινωνικά και πολιτικά κινήματα, όπως το εργατικό, το ειρηνιστικό, το οικολογικό και τα κινήματα σεξουαλικής και έμφυλης διαφορετικότητας· • να κατανοούν τον ρόλο των διεθνών δικτυώσεων, των συνεδρίων, των θεσμών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διαμόρφωση πολιτικών ισότητας των φύλων· • να αναλύουν ζητήματα φύλου και γλώσσας, έμφυλων αναπαραστάσεων και συμπεριληπτικού λόγου· • να προσεγγίζουν κριτικά τις αντιφεμινιστικές αντιδράσεις, το backlash και τις σύγχρονες αντιπαραθέσεις γύρω από το φύλο στην Ευρώπη· • να αξιοποιούν ιστορικές πηγές, θεωρητικά κείμενα και σύγχρονη βιβλιογραφία για την παραγωγή τεκμηριωμένου επιστημονικού λόγου.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Κοινωνική, επαγγελματική και ηθική υπευθυνότητα σε ζητήματα φύλου και ισότητας· • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Αντίληψη της έμφυλης διαφοράς

- Ανάπτυξη έμφυλης οπτικής στην προσέγγιση ιστορικών γεγονότων, αναπαραστάσεων, λόγων (discours)
- Ικανότητα για αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει την ιστορική διαμόρφωση των φεμινιστικών ιδεών, διεκδικήσεων και κινημάτων στην Ευρώπη από τα τέλη του 18ου έως τις αρχές του 21ου αιώνα. Με αφετηρία τη Γαλλική Επανάσταση και τη νεωτερική συζήτηση για τα δικαιώματα, την ισότητα και την πολιτεότητα, αναλύονται οι έμφυλοι αποκλεισμοί, οι διεκδικήσεις για εκπαίδευση, εργασία, αστικά και πολιτικά δικαιώματα, καθώς και η συγκρότηση οργανωμένων φεμινιστικών κινημάτων από τα μέσα του 19ου αιώνα.

Το μάθημα παρακολουθεί επίσης τις διεθνείς φεμινιστικές δικτυώσεις, τη σχέση των φεμινισμών με τους πολέμους, τον ειρηνισμό και την πολιτική συμμετοχή, τη μεταπολεμική ανασυγκρότηση, το δεύτερο κύμα και τη γυναικεία απελευθέρωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη φεμινιστική θεωρία, στις σπουδές φύλου, στη διατομεακότητα, στις πολιτικές ισότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη σχέση φύλου και γλώσσας, στα σύγχρονα φεμινιστικά ρεύματα και στις αντιφεμινιστικές αντιδράσεις. Η ιστορία των ευρωπαϊκών φεμινισμών προσεγγίζεται ως πεδίο συγκρούσεων, διεκδικήσεων, αποκλεισμών, συμμαχιών και αναθεωρήσεων.

Θεματικές ενότητες-

1. Εισαγωγή: έννοιες, θεωρητικά και ιστοριογραφικά ζητήματα
2. Επαναστάσεις, δικαιώματα και έμφυλοι αποκλεισμοί, 1789-1848
3. Εκπαίδευση, εργασία και αστικά δικαιώματα στον 19ο αιώνα
4. Η γέννηση των φεμινιστικών κινημάτων στην Ευρώπη, 1848-1880
5. Διεθνείς φεμινιστικές δικτυώσεις, συνέδρια και οργανώσεις, 1880-1914
6. Πόλεμος, ειρηνισμός, ψήφος και πολιτική συμμετοχή, 1914-1945
7. Μεταπολεμική Ευρώπη, ισότητα και φεμινισμοί στον Ψυχρό Πόλεμο
8. Το δεύτερο κύμα: γυναικεία απελευθέρωση, σώμα και σεξουαλικότητα
9. Φεμινιστική θεωρία, σπουδές φύλου και διατομεακές προσεγγίσεις
10. Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσμικός φεμινισμός και πολιτικές ισότητας
11. Φύλο και γλώσσα: ανισότητες, αναπαραστάσεις και συμπεριληπτικός λόγος
12. Σύγχρονα φεμινιστικά ρεύματα: σεξουαλικότητες, οικοφεμινισμός και κινήματα διαφορετικότητας
13. Αντιφεμινισμός, backlash και αντιπαραθέσεις γύρω από το φύλο στην Ευρώπη

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (PowerPoint) • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class: παρέχονται σημειώσεις, διδακτικό υλικό, ιστορικές πηγές, χρήσιμοι σύνδεσμοι, βιβλιογραφία και εργασίες σε ηλεκτρονική μορφή • Τρόποι επικοινωνίας με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες: μέσω email, της πλατφόρμας e-class (ανακοινώσεις) και κατά τις ώρες συνεργασίας που ορίζονται στην αρχή κάθε εξαμήνου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	19

	Διαδραστική διδασκαλία (Ανάλυση και σχολιασμός ιστορικών πηγών)	12
	Δημόσιες παρουσιάσεις	8
	Αυτοτελής μελέτη και βιβλιογραφική έρευνα	25
	Προετοιμασία εργασιών και ασκήσεων	26
	Αυτοτελής μελέτη για την τελική γραπτή εξέταση	35
	Σύνολο μαθήματος	125 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	• Γλώσσα αξιολόγησης: Γαλλική • Μέθοδος αξιολόγησης: παρουσία στις παραδόσεις και συμμετοχή στις προτεινόμενες εργασίες και ασκήσεις 40 %, τελική γραπτή εξέταση 60 %. • Κριτήρια αξιολόγησης: ακρίβεια, πληρότητα, στοιχειοθέτηση και δικαιολόγηση των απαντήσεων, συνοχή, δυνατότητα κριτικής ανάλυσης της ιστορικής πηγής, συνθετική ικανότητα. Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται στους φοιτητές στην έναρξη του εξαμήνου.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bard, Christine, Chaperon, Sylvie (dir.), *Dictionnaire des féministes, France, xviiie-xxie siècle*, Paris, PUF, 2026.

Bard, Christine (dir.), *Les féminismes de la deuxième vague*, Rennes, PUR, 2012.

Bard, Christine (dir.), *Féminismes du XXIe siècle : une troisième vague ?*, Rennes, PUR, 2017.

Briatte, Anne-Laure, « Féminismes et mouvements féministes en Europe », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 22/06/20, consulté le 08/10/2021. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/12314>

Briatte, Anne-Laure, « Le droit de vote des femmes », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 22/06/20, consulté le 21/07/2022. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/12266>

Brown, Heloise, *"The Truest Form of Patriotism": Pacifist Feminism in Britain, 1870-1902*, Manchester, Manchester University Press, 2003.

Cooper, Sanid E., "Women in War and Peace, 1914-1945", dans Renate Bridenthal et alii (eds), *Becoming Visible : Women in European History*, Boston, Houghton Mifflin, 1998 (3rd ed.), p. 439-460.

Daley, Caroline, Nolan, Melanie (dir.), *Suffrage and Beyond : International Feminist Perspectives*, New York, New York University Press, 1994.

De Haan, Francisca, Daskalova, Krassimira, Loutfi, Anna (eds), *A Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms. Central, Eastern, and South Eastern Europe, 19th and 20th Centuries*, Budapest/New York, Central European University Press, 2006.

De Haan, Francisca, « Writing Inter/Transnational History : The Case of Women's Movements and Feminisms », dans Barbara Haider-Wilson, William D. Godsey, Wolfgang Mueller (eds), *Internationale Geschichte in Theorie und Praxis / International History in Theory and Practice*, Vienne, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2017, p. 501-536.

De Haan, Francisca, "The Global Left-Feminist 1960s : From Copenhagen to Moscow and New York," dans Chen Jian et alii (eds), *The Routledge Handbook of the Global Sixties. Between Protest and Nation-Building*, Londres, New York, Routledge, 2018, p. 230-242.

- De Haan, Francisca, « Les femmes européennes dans les principales organisations internationales de femmes », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 26/06/20, consulté le 21/07/2022. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/21305>
- Eichner, Carolyn J., *Surmounting the Barricades : Women in the Paris Commune*, 2004.
- Godineau, Dominique, *Citoyennes tricoteuses les femmes du peuple à Paris pendant la Révolution française*, Paris, Librairie académique Perrin, coll. « Femmes et Révolution », 2004.
- Gubin, Éliane, Jacques, Catherine, Rochefort, Florence, Studer, Brigitte, Thébaud, Françoise, Zancarini-Fournel, Michelle (dir.), *Le siècle des féminismes*, Paris, Les Éditions de l'Atelier, 2004.
- Hauch, Gabriella, « Genre et révolution en Europe aux XIXe-XXe siècles », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 22/06/20, consulté le 21/07/2022. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/12343>
- Hauch, Gabriella, « Women's Spaces in the Men's Revolution of 1848 », dans Dieter Dowe, Heinz-Gerhard Haupt, Dieter Langewiesche et Jonathan Sperber, *Europe in 1848. Revolution and Reform*. New York/Oxford, Berghahn Books, 2001, p. 639-693.
- Hertrampf, Susanne, « Zum Wohle der Menschheit ». *Feministisches Denken und Engagement internationaler Aktivistinnen 1945-1975*, Herbolzheim, CentaurusVerlag, 2005.
- Kandel, Liliane (dir.), *Féminismes et nazisme*, Paris, Odile Jacob, 2004.
- Lamoureux, Diane, *Citoyennes ? Femmes, droit de vote et démocratie*, Montréal, Remue-ménage, 1989.
- Offen, Karen M., *Les féminismes en Europe, 1700-1950 : une histoire politique*, trad. Geneviève Knibiehler, Rennes, PUR, 2012.
- Paletschek, Sylvia, Pietrow-Ennker, Bianka (eds), *Women's Emancipation Movements in the Nineteenth Century : a European Perspective*, Stanford, Stanford University Press, 2004.
- Passmore, Kevin (dir.), *Women, Gender and Fascism in Europe, 1919-1945*, New Brunswick & New Jersey, Rutgers University Press, 2003. Rochefort, Florence, *Histoire mondiale des féminismes*, Paris, PUF (coll. « Que sais-je ? »), 2018.
- Rodríguez-Ruiz, Blanca, Rubio-Marin, Ruth (dir.), *The Struggle for Female Suffrage in Europe : Voting to Become Citizens*, Leyde, Koninklijke Brill, 2012.
- Ripa Yannick, *Histoire féminine de la France*, Pris, Belin, 2020.
- Ripa Yannick, Thébaud Françoise (dir.), *Les féminismes. Une histoire mondiale, 19e-20e siècles*, Paris, Textuel, 2024.
- Rupp, Leila J., *Worlds of Women : The Making of an International Women's Movement*, Princeton, Princeton University Press, 1997.
- Saurer, Edith, Lanzinger, Margareth, Frysak, Elisabeth (eds), *Women's Movements. Networks and Debates in Post-Communist Countries in the 19th and 20th Centuries*, Cologne, Böhlau, 2006 (L'Homme Schriften 13).
- Sharp, Ingrid, Stibbe, Matthew (dir.), *Aftermaths of War : Women's Movements and Female Activists 1918-1923*, Leyde/Boston 2011.
- Scheide, Carmen, Stegmann, Natali, « Frauen- und Geschlechtergeschichte [Osteuropa] », dans *Digitales Handbuch zur Geschichte und Kultur Russlands und Osteuropas*, 2003. [\[En ligne\]](#) (10.11.2016).
- Wilmers, Annika, *Pazifismus in der internationalen Frauenbewegung (1914-1920). Handlungsspielräume, politische Konzeptionen und gesellschaftliche Auseinandersetzungen*, (Essen, Klartext Verlag, 2008).
- Wilmers, Annika, « Les mouvements pacifistes féministes internationaux », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 26/06/20, consulté le 21/07/2022. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/21308>
- Yusta Rodrigo, Mercedes, « Les féminismes européens face aux fascismes », *Encyclopédie d'histoire numérique de l'Europe* [en ligne], ISSN 2677-6588, mis en ligne le 22/06/20, consulté le 21/07/2022. Permalien : <https://ehne.fr/fr/node/12315>

Μενεγάκη, Μαρία & Ευθυμίου Λουκία, *Όταν οι Γυναίκες της Γαλλίας αναζητούσαν το όνομα*,
Αθήνα, Λιβάνης, 2009.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Revue Clio. Femmes, Genre, Histoire, <http://clio.revue.org>